การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4*

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING LEADERSHIP ENHANCEMENT MODEL FOR MODERN TEACHERS TO IMPROVE LEARNER QUALITY AT BAN NONG THAO SCHOOL UNDER THE UBON RATCHATHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

อัมรินทร์ คำทวี

Amarin Khamthawi

โรงเรียนบ้านหนองเทา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

Ban Nong Thao School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4, Thailand

Corresponding author E-mail: amarin.544@gmail.com

วันที่รับบทความ : 13 มิถุนายน 2569; วันแก้ไขบทความ 7 กรกฎาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 9 กรกฎาคม 2569

Received 13 June 2026; Revised 7 July 2026; Accepted 9 July 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พัฒนา ทดลองใช้ และประเมินรูปแบบฯ โดยดำเนินการวิจัย 4 ระยะ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครู คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน รวม 62 คน และผู้เชี่ยวชาญ 13 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และแบบทดสอบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และสถิติ Wilcoxon Signed Ranks Test

* อัมรินทร์ คำทวี. (2569). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(5), 826-844.

Amarin Khamthawi. (2026). The Development Of A Learning Leadership Enhancement Model For Modern Teachers To Improve Learner Quality At Ban Nong Thao School Under The Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(5), 826-844.;

DOI: https://doi.org/10.

Website: https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ พบองค์ประกอบสำคัญ 8 ด้าน รวม 24 ตัวชี้วัด โดยผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.170 เมื่อพิจารณารายด้านพบความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (0.180) ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (0.169) และด้านการวางแผนและออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก (0.161) ตามลำดับ

2. รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การดำเนินการ และ 5) การประเมินผล ผลการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้ในระดับมากที่สุด

3. ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ค่า $Z = -4.12$, $p < .001$) และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่คุณภาพผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. คุณภาพผู้เรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งผลการประเมิน RT, NT, O-NET และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนผ่านเกณฑ์ความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนร้อยละ 100 รูปแบบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้, ภาวะผู้นำของครูยุคใหม่, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC), คุณภาพผู้เรียน, นวัตกรรมการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the baseline data for enhancing new generation teacher leadership to improve student quality at Ban Nong Thao School; 2) to develop a model for enhancing new generation teacher leadership; 3) to implement the developed model; and 4) to evaluate the developed model. The sample consisted of 62 participants, including teachers, school committee members, and students, along with 13 experts. The research

instruments included questionnaires, interviews, assessment forms, and tests. Data were analyzed using descriptive statistics, the Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$), and the Wilcoxon Signed Ranks Test.

The research findings were as follows:

1. The baseline study revealed 8 key components of new generation teacher leadership with 24 indicators. The overall ($PNI_{modified}$) was 0.170, with the top three priority needs being: proactive instructional management (0.180), measurement and evaluation for learning development (0.169), and proactive learning planning and design (0.161).

2. The developed model consisted of 5 components: 1) Principles, 2) Objectives, 3) Content, 4) Implementation, and 5) Evaluation. Experts assessed the overall validity and suitability of both the model and the implementation manual at the highest level.

3. After the implementation, teachers demonstrated significantly higher knowledge and understanding of new generation teacher leadership compared to pre-implementation at the .001 significance level ($Z = -4.12$, $p < .001$). Furthermore, their proactive instructional management capabilities were at the highest level.

4. Student quality showed an upward trend across RT, NT, and O-NET assessment results, as well as academic achievement. All students met the criteria for reading, analytical thinking, and writing skills (100%). The model was rated as having the highest level of feasibility and utility, and the satisfaction levels among teachers, students, and school committee members were also at the highest level.

Keywords: Learning Leadership Enhancement Model, New Generation Teacher Leadership, Proactive Instructional Management, Professional Learning Community (PLC), Student Quality, Educational Innovation

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เชื่อมโยงกันอย่างไร้พรมแดน ทั่วโลกจึงมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและการปรับตัวให้ทันต่อระบบเศรษฐกิจระดับโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) การพัฒนาทุนมนุษย์ผ่านการศึกษาจึงเป็นแนวทางสำคัญในการบรรลุการพัฒนาประเทศที่รวดเร็วและยั่งยืน การตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวทำให้การพัฒนาทุนมนุษย์ผ่านการศึกษาถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในลำดับความสำคัญหลัก (Asaju, 2026)

สำหรับประเทศไทย การจัดการศึกษาได้รับการกำหนดเป็นวาระแห่งชาติเพื่อยกระดับขีดความสามารถของคนไทย ท่ามกลางความท้าทายจากปัจจัยภายนอกอย่างกระแสโลกาภิวัตน์ทางเทคโนโลยี และปัจจัยภายใน เช่น ความเหลื่อมล้ำและคุณภาพกำลังคน ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ จึงเป็นภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรม และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

โรงเรียนบ้านหนองเทาเป็นสถานศึกษาขนาดกลางที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุมระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับพื้นที่ จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ในรอบที่ 1 (พ.ศ. 2547) รอบที่ 2 (พ.ศ. 2550) และรอบที่ 3 (พ.ศ. 2554) พบว่า โรงเรียนยังมีข้อจำกัดสำคัญในมาตรฐานด้านผู้เรียน โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 4 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ความรู้และทักษะตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการประเมินอยู่ในระดับ “พอใช้” อย่างต่อเนื่องทั้ง 3 รอบ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ยังไม่สามารถยกระดับได้อย่างเป็นรูปธรรม เมื่อพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์ล่าสุดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2567 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งสะท้อนปัญหาเชิงคุณภาพอย่างชัดเจน (โรงเรียนบ้านหนองเทา, 2568)

จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) โรงเรียนบ้านหนองเทา ปีการศึกษา 2567 พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังเน้นจัดการเรียนรู้แบบบรรยายและบอกความรู้ ขาดการจัดกิจกรรมเชิงรุก (Active Learning) ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการปฏิบัติจริง อีกทั้งยังทำงานในลักษณะ "ต่างคนต่างทำ" และขาดภาวะผู้นำที่จะขับเคลื่อนหรือสร้างแรงจูงใจให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (โรงเรียนบ้านหนองเทา, 2568) สภาพปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างชัดเจน โดยพบนับนักเรียนมีผลการประเมินสมรรถนะสำคัญด้านความสามารถในการคิดอยู่ในระดับดี–ดีมากเพียงร้อยละ 66.67 ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ที่ร้อยละ 75.00

สาเหตุสำคัญเกิดจากรูปแบบการพัฒนาครูในปัจจุบันที่เน้นการส่งครูไปอบรมภายนอกสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ครูยังขาด "ภาวะผู้นำทางการเรียนรู้" (Teacher Leadership) ในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกระดับห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ York-Barr and Duke (2004) ที่อธิบายว่าภาวะผู้นำของครูคือกลไกการสร้างอิทธิพลร่วมกันเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ Spillane (2006) ยังเน้นย้ำว่าการยกระดับคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำแบบกระจาย (Distributed Leadership) ที่ครูต้องแสดงบทบาทเป็นผู้นำการเรียนรู้ร่วมกับผู้บริหาร การขาดภาวะผู้นำในมิตินี้ของครูจึงทำให้สถานศึกษาขาดพลังร่วมและไม่สามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างแท้จริง

การพัฒนา “รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองเทา” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนรู้ สามารถทำงานร่วมกันผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

4. เพื่อประเมินรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองเทา” โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พัฒนา ทดลองใช้ และประเมินรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยกำหนดขอบเขตและระเบียบวิธีวิจัยจำแนกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Research - R1) เพื่อศึกษาสภาพบริบท ความต้องการ และความจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาและสร้างนวัตกรรม (Development - D1) เพื่อออกแบบและสร้างนวัตกรรมต้นแบบขึ้นมา

ระยะที่ 3 การทดลองใช้นวัตกรรม (Research - R2) เพื่อนำนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้จริงในภาคสนาม

ระยะที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุง (Development - D2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพและปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมให้สมบูรณ์

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ไม่รวมผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้แทนครู 1 คน) และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2568 รวมทั้งสิ้น 122 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงต่อการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาฯ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 62 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) เพื่อให้ได้ตัวแทนประชากรที่มีความเที่ยงตรงตามหลักสถิติ (ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%) โดยใช้วิธี การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเป้าหมายมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกัน ลดอคติในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และสร้างความเชื่อมั่นว่าผลการศึกษาจะสามารถสะท้อนสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนบ้านหนองเทาได้อย่างเป็นระบบ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จำแนกตามระยะการดำเนินงานได้ 4 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ใช้เครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารสำหรับบันทึกข้อมูลแนวคิดทฤษฎี แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .28–.87 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อเจาะลึกความคิดเห็น ต่อมาในระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ใช้แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่มควบคู่กับแบบประเมินเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้น จากนั้นในระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบใช้แบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการพัฒนา มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .28 – .67 ร่วมกับแบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อถอดบทเรียนระหว่างการปฏิบัติจริง และในระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบ ได้นำแบบประเมินมาใช้ซ้ำอีกครั้งเพื่อประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบในภาพรวมหลังสิ้นสุดการทดลองใช้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการจัดส่งเครื่องมือการวิจัยไปยังกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งประสานงานขอความอนุเคราะห์ในการตอบกลับเพื่อรวบรวมข้อมูล จากนั้นทำการตรวจสอบความถูกต้องและคัดแยกเครื่องมือการวิจัยที่มีความสมบูรณ์ ซึ่งสามารถจัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนจำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงนำข้อมูลทั้งหมด

มาวิเคราะห์ สังเคราะห์แยกแยะประเด็นสำคัญต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา ในขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) การทดสอบค่าที ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล ได้แก่ การตรวจสอบด้านแหล่งข้อมูล (Data Triangulation) โดยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลายและต่างสถานภาพกัน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน การตรวจสอบด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) ด้วยการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งการวิเคราะห์เอกสาร การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากแต่ละวิธี และการตรวจสอบข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูล (Member Checking) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปและวิเคราะห์ผล ย้อนกลับไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้ตรวจสอบและยืนยันความถูกต้อง เพื่อให้มั่นใจว่าผลการวิจัยสะท้อนความเป็นจริงและมีความน่าเชื่อถือสูงสุดก่อนนำไปพัฒนารูปแบบต่อไป

7. การนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยจัดเรียงลำดับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานและสภาพความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา ที่พัฒนาขึ้น 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ในการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา และ 4) ผลการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ในภาพรวม

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัด ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การนำผลการประเมินไปใช้ การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ การทำงานร่วมกันแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และคุณลักษณะความเป็นครู โดยความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และด้านการวางแผนและออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง **โดยรวม**

(n=22)

รายการประเมิน	สภาพปัจจุบัน (P)			สภาพที่คาดหวัง (I)			$PNI_{modified}$	อันดับ
	$\bar{X}$	S	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S	ระดับความคิดเห็น		
1. ภาวะผู้นำครูด้านการวางแผนและออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก	4.16	0.16	มาก	4.82	0.09	มากที่สุด	0.161	3
2. ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.02	0.17	มาก	4.73	0.11	มากที่สุด	0.180	1
3. ภาวะผู้นำครูด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	4.10	0.22	มาก	4.78	0.13	มากที่สุด	0.169	2
เฉลี่ย	**4.09**	**0.03**	**มาก**	**4.78**	**0.02**	**มากที่สุด**	**0.170**	

2. ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การดำเนินการ และ 5) การประเมินผล โดยผลการตรวจสอบยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบมีความถูกต้องและความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และคู่มือการใช้รูปแบบมีความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่คุณภาพผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า คุณภาพผู้เรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งผลการประเมิน RT, NT, O-NET และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนักเรียนมีความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 รูปแบบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบและการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ข้อมูลพื้นฐานในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก การใช้สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ การทำงานร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และคุณลักษณะความเป็นครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูในปัจจุบันมิได้จำกัดเฉพาะบทบาทการจัดการเรียนการสอน แต่ครอบคลุมบทบาทการเป็นผู้นำทางวิชาการ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ การทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้

สามารถจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านมีความสัมพันธ์โดยตรงกับบทบาทของครูในฐานะผู้นำทางการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านมีความสัมพันธ์โดยตรงกับบทบาทของครูในฐานะผู้นำทางการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hua et al. (2025) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางการสอนของครูใหญ่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครู โดยภาวะผู้นำของผู้บริหารในการสร้างบรรยากาศที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ ส่งผลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมและการพัฒนาวิชาชีพของครู ซึ่งผลกระทบนี้จะเกิดขึ้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีการสร้างระดับความไว้วางใจและการแลกเปลี่ยนข้อมูลภายในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ดังนั้น การที่องค์ประกอบของครูยุคใหม่ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งรวมถึงการทำงานร่วมกันผ่าน PLC ได้รับการขับเคลื่อนให้สำเร็จได้นั้น จึงเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ครูใหญ่ส่งเสริมให้เกิดความไว้วางใจและการแบ่งปันความรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ มูลนิธิยุวพัฒน์ (2566) ที่กล่าวว่าครูผู้นำต้องมีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคลากรทุกระดับในโรงเรียน ตั้งแต่เพื่อนครูไปจนถึงฝ่ายบริหาร เพื่อร่วมมือกันเผชิญความท้าทายและสร้างสรรค์ห้องเรียนที่มีคุณภาพ และต้องประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนผ่านการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งครูจำเป็นต้องมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถใช้การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การดำเนินการ และ 5) การประเมินผล โดยผลการ

ตรวจสอบยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบมีความถูกต้องและความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และคู่มือการใช้รูปแบบมีความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบครั้งนี้ดำเนินการอย่างเป็นระบบตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยเริ่มจากการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาความต้องการจำเป็น การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศจากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ตลอดจนการตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และบริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และบริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเชิงระบบของ Madonda et al. (2025) ที่ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำของครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปหลักสูตร การปรับปรุงการวัดและประเมินผล และการส่งเสริมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยงานวิจัยดังกล่าวระบุว่าการส่งเสริมภาวะผู้นำของครูที่มีประสิทธิผลจำเป็นต้องอาศัยโครงสร้างที่มุ่งเน้นการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติทางวิชาการ (Instructional practices) และมิติเชิงระบบ (Systemic contexts) องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น จึงมีความสอดรับกับข้อเสนอแนะที่เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการสร้างภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อบริบท (Context-responsive leadership practices) และมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นผู้นำทางวิชาการ เพื่อให้ครูยุคใหม่สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2564) ที่อธิบายว่ารูปแบบเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่จัดไว้อย่างเป็นระบบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และสอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2560) ที่กล่าวว่า รูปแบบเป็นการนำแนวคิดเชิงนามธรรมมาจัดให้เป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่คุณภาพผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้รับการออกแบบบนพื้นฐานของการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ แนวคิด ทฤษฎี และความต้องการจำเป็นของครูและสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการ

พัฒนาครูผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ส่งผลให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของครูยุคใหม่ที่มุ่งเน้นให้ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ผู้ชี้แนะ (Coach) และผู้นำการเรียนรู้ที่สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน โดยครูต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Napitupulu et al. (2025) ที่ยืนยันว่าในยุคดิจิทัล การพัฒนาวิชาชีพครูจะประสบความสำเร็จได้นั้น ไม่เพียงแต่ต้องเน้นการฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีเท่านั้น แต่ต้องให้ความสำคัญกับ 'ความสอดคล้องทางวิชาการและการทำงานร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ไปพร้อมกัน โดยงานวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การปรับเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้นำการเรียนรู้ต้องอาศัยการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและแนวทางที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ที่มุ่งเน้นให้ครูเกิดความคล่องแคล่วทางเทคโนโลยี (Technological fluency) ควบคู่ไปกับความเชี่ยวชาญด้านการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการประเมินรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ พบว่า คุณภาพผู้เรียนมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างเด่นชัด ทั้งผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกเสียงและการอ่านรู้เรื่อง (RT) การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ (NT) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนักเรียนมีความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 ยิ่งไปกว่านั้น ยืนยันความสำเร็จด้วยผลการประเมินจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่พบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับความพึงพอใจต่อรูปแบบและการจัดการเรียนรู้ของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียนที่อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ซึ่งผลลัพธ์เชิงประจักษ์ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและตัวชี้วัดความพึงพอใจในระดับสูงนี้ มีความสอดคล้องกับรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (โรงเรียนบ้านหนองเทา, 2568) ที่สะท้อนถึงพัฒนาการและมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่ยกระดับขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุค

ใหม่ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นการใช้วิธีวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน มีหลักการทฤษฎีรองรับอย่างสมเหตุสมผลตามแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2564) โดยรูปแบบนี้มุ่งเน้นการพัฒนาครูรอบด้าน ทั้งด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาวิชาชีพผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งผลให้ครูเกิดความสามารถและเทคนิควิธีที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้อันทรงพลังนี้เป็นปัจจัยต้นทางที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามที่ ทิศนา แขมมณี (2560) ได้ระบุไว้

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ (Teacher Leadership) เป็นการปรับเปลี่ยนจากระบบการใช้อำนาจสั่งการแบบเดิมไปสู่การกระจายอำนาจและการร่วมมือรวมพลังในสถานศึกษา (Distributed Leadership) ซึ่งเป็นแนวคิดสากลในการขับเคลื่อนสถานศึกษายุคใหม่ตามทัศนะของ Spillane (2006) และ Hallinger (2018a) การเปลี่ยนแปลงระดับพฤติกรรมของครูนี้ ส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแนวคิดของ York-Barr & Duke (2004) และ มูลนิธิยุวพัฒน์ (2566) ที่ระบุตรงกันว่า ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงคือปัจจัยภายในโรงเรียนที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนและส่งผลโดยตรงต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ใช่เพียงการพัฒนาครูในมิติเดี่ยว ๆ

จากผลการประเมิน RT, NT, O-NET และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้นนั้น ยังสอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปการศึกษาในระดับนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการคิด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง โดยมีครูเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา การวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้จึงเป็นข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่ช่วยยืนยันระเบียบวิธีและการวัดผลทางการศึกษา (Educational Measurement) ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Adeoye et al. (2025) ที่ยืนยันว่าการใช้ภาวะผู้นำทางการสอนเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการ

กำหนดวิสัยทัศน์ การให้การสนับสนุนทางวิชาการ และการตัดสินใจบนฐานข้อมูล (Data-driven decision-making) ส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อค้นพบที่ว่าภาวะผู้นำทางการสอนต้องถูกปรับให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของสถานศึกษา (Context-specific practices) ยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าการพัฒนาครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนบ้านหนองเทาผ่านรูปแบบที่บูรณาการแนวคิดการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนอย่างรอบด้านนั้น คือยุทธศาสตร์ที่ทรงพลังที่สุดในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานและตัวชี้วัดทางการศึกษาที่เป็นรูปธรรม

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยฉบับนี้สร้างองค์ความรู้ในลักษณะ "รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้เชิงบูรณาการ" ที่เชื่อมโยงระหว่าง การพัฒนาสมรรถนะครู (Teacher Competency) และ ผลลัพธ์ของผู้เรียน (Student Outcomes) ผ่านกลไกการบริหารแบบกระจายอำนาจและการทำงานร่วมกัน โดยมีสรุปดังนี้ 1) จุดเน้นเชิงกลยุทธ์ การเสริมสร้างภาวะผู้นำครูไม่ได้เกิดจากทักษะการสอนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเน้น 3 ด้านหลักตามความต้องการจำเป็น ได้แก่ (1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (2) การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และ (3) การวางแผนและออกแบบการเรียนรู้ 2) กลไกขับเคลื่อน การใช้กระบวนการ R&D ในการพัฒนาครูผ่าน PLC (Professional Learning Community) เป็นตัวแปรสำคัญที่เปลี่ยนครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้ ให้กลายเป็น Facilitator, Coach และ Learning Leader 3) ผลลัพธ์เชิงประจักษ์ ความสำเร็จไม่ได้หยุดอยู่ที่ตัวครู แต่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน (RT, NT, O-NET ที่สูงขึ้น และเกณฑ์การอ่านคิดเขียนที่ผ่าน 100%) ดังแสดงตามแผนภาพนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังแผนภาพนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่
เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ไปใช้ดังต่อไปนี้ 1.1 ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาหลักการ องค์ประกอบ กระบวนการดำเนินงาน และแนวทางการใช้รูปแบบให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนนำไปใช้ เพื่อให้สามารถวางแผนและดำเนินการพัฒนาครูได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และระบบการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม 1.3 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการพัฒนาตามรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เพื่อขยายผลการพัฒนาไปสู่ครูทั้งโรงเรียน **2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** จากการวิจัยนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาและทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน ทั้งในด้านขนาดและสังกัดของโรงเรียน เพื่อทดสอบความเหมาะสมและประสิทธิผลของรูปแบบในวงกว้าง ควบคู่กับการติดตามประเมินผลกระทบต่อคุณภาพและสมรรถนะของผู้เรียนในระยะยาวเพื่อยืนยันความยั่งยืน นอกจากนี้ ควรมีการวิจัยและพัฒนาระบบการพัฒนาครูในรูปแบบดิจิทัลหรือออนไลน์เพื่อเพิ่มการเข้าถึงอย่างทั่วถึง ตลอดจนการศึกษาปัจจัยเชิงบริบทที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพิ่มเติม เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร และกระบวนการ PLC รวมถึงการวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิผลกับวิธีการพัฒนาครูรูปแบบอื่น ๆ เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ทิศนา แขมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มูลนิธิยุวพัฒน์. (2566). ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง. เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2569 จาก https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/get-involved/collaboration foreducation/teachforthailand/

รัตนะ บัวสนธ์. (2564). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนบ้านหนองเทา. (2568). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-assessment report: SAR) ปีการศึกษา 2567. อุบลราชธานี: โรงเรียนบ้านหนองเทา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562: การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Adeoye, M. A., Mohammed, A., & Oniikoyi, O. A. (2025). The role of instructional leadership in enhancing teacher performance in primary schools. Al Ibtida: Jurnal Pendidikan Guru MI, 12(1), 219–237.

Asaju, K. (2026). Challenges to teacher education and sustainable development in Nigeria. Journal of Education, Society & Sustainable Practice, 2, 6–17.

Hua S, Mansor AN, Bin Jamaludin KA, Chen X. (2024). The Influence of principals' Instructional Leadership on teachers' Professional Learning Community: the mediating role of school climate. Salud, Ciencia y Tecnología - Serie de Conferencias. 2024; 3:.1373. https://doi.org/10.56294/sctconf2024.1373

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.

Madonda, N. F., Sesoane, L. M., Bhekiswayo, N. M., Jita, L. C., & Badmus, O. T. (2025). A systematic literature review on teacher leadership practices in science and mathematics education (2019-2025). International Journal of Learning, Teaching and Educational Research, 24(10), 1–29.

Napitupulu, M. H., Muddin, A., Bagiya, B., Diana, S., & Rosyidah, N. S. (2025). Teacher professional development in the digital age: Strategies for integrating technology and pedagogy. International Journal for Science Review, 2(4), 1–15

Spillane, J. P. (2006). Distributed leadership. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

York-Barr, J., & Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. Review of Educational Research, 74(3), 255–316.